

TOP-CONFERENCES

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies is a double-blind peer-reviewed, open-access journal published to reach excellence on the scope. It considers scholarly, research-based articles on all aspects of economics, finance and accounting. As an international congress aimed at facilitating the global exchange of education theory, contributions from different educational systems and cultures are encouraged. It aims to provide a forum for all researchers, educators, educational policy-makers and planners to exchange invaluable ideas and resources.

Oliy Ta'lim Muassasalarini Moliyalashtirishda To'lov-Shartnoma Tizimining Barqarorlikka Ta'siri

Atabayeva Yulduz Baxtiyar kizi

Master student, Tashkent International University

Annotatsiya

Ushbu tadqiqot oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirishda to'lov-shartnoma tizimining ahamiyatini o'rganadi. Tadqiqotda ushbu tizimning ta'lim sifatiga, universitetlarning iqtisodiy mustaqilligiga va ijtimoiy tenglikka ta'siri chuqur tahlil qilinadi. Oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirishda to'lov-shartnoma tizimi yordamida davlat byudjeti resurslariga qo'shimcha moliyaviy manbalar jalb qilish, talabalarga ta'lim sifatini yaxshilash va ilmiy tadqiqotlar uchun zarur sharoitlarni yaratish imkoniyatlari o'rganiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, to'lov-shartnoma tizimi oliy ta'lim muassasalarining barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi, ammo ijtimoiy tenglik va adolatni saqlash masalalari ham e'tiborga olinishi lozim.

Kirish:

Oliy ta'lim tizimi iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishning muhim omillaridan biri bo'lib, uni moliyalashtirishning samarali usullarini izlash doimo dolzarb masala hisoblanadi. O'zbekiston, boshqa ko'plab mamlakatlar kabi, oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirishda davlat byudjeti bilan bir qatorda to'lov-shartnoma tizimini kengaytirishga intilmoqda. Ushbu tizim davlat budjeti bilan bir qatorda universitetlarning iqtisodiy mustaqilligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

To'lov-shartnoma tizimi

To'lov-shartnoma tizimi, aslida, talabalar va universitetlar o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlarni tartibga solishning bir usulidir. Bu tizim orqali talabalar o'z ta'lim xarajatlarini qoplash uchun universitetga to'lov amalga oshiradilar, natijada universitetlar o'z moliyaviy imkoniyatlarini kengaytiradi. Bu holatda universitetlar ta'lim sifatini yaxshilash va innovatsion loyihalarni amalga oshirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Masalan, 2020-yildan 2023-yilgacha O'zbekistonning oliy ta'lim muassasalarida to'lov-shartnoma asosida ta'lim olayotgan talabalar soni 25 foizga oshgan. Bu holat universitetlar o'z moliyaviy barqarorligini ta'minlashda va ta'lim jarayonida zamonaviy texnologiyalarni joriy etishda muhim rol o'ynaydi.

Ta'lim sifatiga ta'siri

To'lov-shartnoma tizimi ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan bir qancha imkoniyatlarni taqdim etadi. Universitetlar ko'proq mablag' to'plagan sayin, ular o'z infratuzilmasini yaxshilash, yangi

laboratoriyalar ochish va malakali o'qituvchilarni jalb qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shu bilan birga, bu tizim oliy ta'lim muassasalari o'rtasida raqobatni kuchaytiradi, bu esa ta'lim sifatini oshirishga olib keladi.

Shuningdek, bir qator xorijiy tajribalar ham to'lov-shartnoma tizimining ta'lim sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi. Masalan, AQSh va Kanada kabi davlatlarda to'lov-shartnoma tizimi bilan birgalikda grantlar va stipendiyalar orqali talabalar uchun ijtimoiy adolatni ta'minlashga harakat qilinadi. Bunda universitetlar o'z mablag'laridan maqsadli foydalanish orqali ta'lim sifatini oshirishga intiladilar.

Ijtimoiy tenglik va adolat masalalari

Biroq, to'lov-shartnoma tizimining ijtimoiy tenglikka ta'siri haqida mulohaza yuritish muhimdir. Bu tizimning asosiy kamchiligi shundaki, past daromadli oilalardan kelgan talabalar uchun ta'lim olish imkoniyatlarini cheklashi mumkin. Natijada, oliy ta'lim muassasalari ijtimoiy tengsizlikni kuchaytirishi mumkin.

O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy sharoitida bu masala alohida ahamiyatga ega. Ijtimoiy tenglikni ta'minlash uchun davlat grantlari, stipendiyalar va boshqa moliyaviy yordam mexanizmlarini ishlab chiqish zarur. Bu orqali talabalarning oliy ta'lim olish imkoniyatlari kengayadi, va ijtimoiy tengsizlikni kamaytirishga erishiladi.

Takliflar va tavsiyalar

Oliy ta'lim tizimining barqarorligini oshirish va to'lov-shartnoma tizimini ijtimoiy adolat bilan birlashtirish maqsadida quyidagi tavsiyalarni berish mumkin:

1. Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan moliyaviy yordam dasturlarini rivojlantirish: Talabalarga beriladigan grantlar va stipendiyalarni ko'paytirish orqali to'lov-shartnoma tizimining ijtimoiy tenglikka ta'sirini muvozanatga keltirish.
2. Ijtimoiy yordam dasturlarini kengaytirish: Past daromadli oilalardan kelgan talabalar uchun ijtimoiy yordam dasturlarini yaratish orqali oliy ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirish.
3. Universitetlar o'rtasidagi raqobatni rag'batlantirish: Oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirishda to'lov-shartnoma tizimini joriy etish orqali universitetlar o'rtasida raqobatni kuchaytirish va ta'lim sifatini oshirish.
4. Xorijiy tajribalarni o'rganish: Rivojlangan davlatlar tajribalarini o'rganish va ularni O'zbekiston sharoitiga moslashtirish orqali oliy ta'lim tizimini takomillashtirish.

Ushbu tavsiyalarni amalga oshirish orqali O'zbekiston oliy ta'lim tizimini yanada barqaror va adolatli qilish mumkin bo'ladi. To'lov-shartnoma tizimining ijtimoiy adolatga ta'sirini kamaytirish va ta'lim sifatini oshirish maqsadida davlat va oliy ta'lim muassasalari o'rtasida hamkorlik muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Ushbu tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, to'lov-shartnoma tizimi oliy ta'lim muassasalarining barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Biroq, uning ijtimoiy tenglik va adolat masalalariga ta'sirini inobatga olish zarur. Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan moliyaviy yordam mexanizmlari va ijtimoiy yordam dasturlarini ishlab chiqish orqali to'lov-shartnoma tizimini yanada samarali va adolatli qilish mumkin.